

ПОЛИТИКА ЗА БОРБА С ИЗМАМИТЕ И КОНФЛИКТА НА ИНТЕРЕСИ ПО ОПОС 2014-2020

Управляващият орган (УО) на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г. е поел ангажимент да поддържа високи правни, етични и морални стандарти, да се придържа към принципите на почтеност, обективност и честност и желае да бъде възприеман като противопоставящ се на измамите и корупцията в начина, по който извършва своята дейност. Целта на тази политика е насърчаване на култура, която оказва възпиращ ефект върху измамната дейност и конфликта на интереси, като същевременно улеснява предотвратяването и откриването на измами и конфликт на интереси, и изготвянето на процедури, които ще спомогнат при разследването на измами и свързаните с измама престъпления и ще гарантират, че тези случаи се разглеждат своевременно и по подходящ начин. В тази връзка се приема настоящият активен, структуриран и целенасочен подход за управлението на риска от измами и конфликт на интереси.

Съгласно чл. 63 от Регламент (ЕС, Евратом) № 2018/1046 на Европейския парламент и на съвета от 18 юли 2018 година, държавите членки трябва да предприемат всички необходими мерки, включително законодателни, регулаторни и административни, за да защитят финансовите интереси на ЕС, по-специално като предотвратяват, откриват и поправят нередности и измами.

Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (РОР), съдържа специфични изисквания по отношение на отговорността на държавите членки за предотвратяване на измами.

В допълнение на чл. 72, буква з) от РОР, в който се посочва, че системите за управление и контрол предвиждат предотвратяване, откриване и поправяне на нередности, включително и на измами, и събиране на неправомерно платени суми, заедно с всички лихви, в чл. 125, параграф 4, буква в) от РОР е уредено, че УО трябва да създаде ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите при отчитане на установените рискове.

УО на ОПОС е установил политика на нулева търпимост по отношение на измамите, като всеки опит за измама по отношение бюджета на ЕС се счита за недопустим. Потенциалът за измами се разглежда като комплекс от рискове, които да бъдат правилно управлявани заедно с други бизнес рискове или събития с възможни отрицателни последици. Оценката на рисковете от измами следователно може да се извърши, като се използват съществуващите принципи и инструменти за управление на рисковете.

Ефективно прилаганите стабилни системи за контрол ще намалят риска от възникване на измами и конфликт на интереси, или от тяхното неразкриване. Общата цел следва да

бъде преодоляване по целенасочен начин на основните рискове от измами и конфликт на интереси, като се има предвид, че — с изключение на основните изисквания — общите ползи от всички допълнителни мерки за борба с измамите следва да надвишават техните общи разходи (принцип за пропорционалността), като се отчитат също високите разходи, свързани с репутацията, в случай на измама и корупция.

За постигането на тази цел, УО на ОПОС в рамките на процеса по верификация е въвел употребата на „**червени знамена**“, наличието на които индикират за потенциално наличие на факти и обстоятелства, които могат да се характеризират освен като „**нередност**“ по смисъла на т.36 от чл. 2 на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета, но и като „**подозрение за измама**“ по смисъла на Конвенцията от 26 юли 1995 г. и нейният първи протокол, влязъл в сила на 17 октомври 2002 г., чл. 1, трето тире от Директива 91/308/ЕИО на Съвета от 10 юни 1991 г. и чл. 2, буква а) от Делегиран регламент (ЕС) 2015/1970 на Комисията от 8 юли 2015 година за допълване на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета със специфични разпоредби относно докладването на нередности по отношение на Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство.

УО използва инструмента АРАХНЕ, предоставен от ЕК за мониторинг на риска от нередности и измами, като пропорционална и адекватна мярка за борба с измамите. За целта в системата се извършват регулярни проверки за степента на рисковете от измама. Инструментът ще бъде използван за извършване на проверки и в основните за УО процеси при: оценка и договаряне преди подписване на договори с кандидатите; при мониторинг и верификация преди извършване на проверки на място и верифициране на разходи, както и при контрол на провеждани от бенефициентите процедури за избор на изпълнител. Документирането на проверките се извършва чрез нарочна контрола в съответните контролни листове.

При извършването на проверки, информацията за високорисковите проекти, се свежда до знанието на компетентните отдели на УО, за повишено внимание при обработка на свързани с тях документи, или в случай на необходимост, за предприемане на подходящи мерки.

Извън случаите описани по-горе, при възникнали съмнения за измама при извършване на обичайните си задължения и при недостиг на информация за извършване на преценка, всеки служител на УО може да инициира проверка на конкретни обстоятелства в системата АРАХНЕ, като изиска справка от служителите, отговорни за извършването на проверки в системата.

С ФР 2018, който влезе в сила на 2 август 2018 г., бяха подсилени мерките за защита на финансовите интереси на ЕС. Ключов пример е затягането на правилата относно конфликтите на интереси, които, в допълнение към прякото и непрякото управление,

сега са изрично разширени така, че да обхващат органите на държавите членки (независимо от вътрешните правила за управление на всяка от тях) и всяко лице, което разпределя средства от който и да е от фондовете на ЕС при условията на споделено управление. Ситуации, свързани с конфликт на интереси, могат да настъпят по всяко време. От първостепенно значение е те или да бъдат предотвратени, или да бъдат управлявани по подходящ начин, когато възникнат. Това изискване е от решаващо значение за поддържане на прозрачността, репутацията и безпристрастността на публичния сектор и на доверието в принципите на правовата държава като основна ценност на ЕС. Това е от съществено значение за запазване на общественото доверие в почтеността и безпристрастността на публичните органи и длъжностни лица, както и в процесите на вземане на решения, които служат на общите интереси. И обратно, ако не бъдат предотвратени или управлявани правилно, когато възникнат, конфликтите на интереси могат да окажат отрицателно влияние на процеса на вземане на решения в публичните органи, да доведат до неправилно използване на публични средства и да причинят вреди за репутацията. Те могат също така да доведат до загуба на доверие в способността на публичния сектор да работи безпристрастно и в общите интереси на обществото. Конфликтите на интереси трябва да се предотвратяват и разрешават, а принципите, на които се основава бюджетът на ЕС, трябва да се спазват надлежно. Наличието на подробни политики и правила за избягване и управление на конфликти на интереси е съществена част от доброто управление.

Съгласно член 61 от ФР 2018/1046 конфликт на интереси съществува, когато *„безпристрастното и обективно упражняване на функциите на финансов участник или друго лице“, участващо в изпълнението на бюджета, „е опорочено по причини, свързани със семейния и емоционалния живот, политическа или национална принадлежност, икономически интерес или всякакъв друг пряк или косвен личен интерес“*. Конфликт на интереси може да възникне дори ако лицето не се възползва действително от ситуацията, тъй като е достатъчно обстоятелствата да опорочават обективното и безпристрастно упражняване на функциите му. Такива обстоятелства обаче трябва да имат определена установима и индивидуална връзка с конкретни аспекти на поведението или взаимоотношенията на лицето (или да оказват въздействие върху тях).